

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ

Νόμιμη μετανάστευση εργατικού δυναμικού:

Μια απεικόνιση πρακτικών

Ευαγγελία ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Βοηθός Έρευνας, ΕΛΙΑΜΕΠ

Απρίλιος 2024

Working Paper #127/2024

Νόμιμη μετανάστευση εργατικού δυναμικού: Μια απεικόνιση πρακτικών

Copyright © 2024 | All Rights Reserved
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ & ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (ΕΛΙΑΜΕΠ)
Βασιλίσσης Σοφίας 49, 10676, Αθήνα
Τηλ.: 210 7257 110 | Fax: 210 7257 114 | www.eliamep.gr | eliamep@eliamep.gr

Το ΕΛΙΑΜΕΠ ενθαρρύνει τον ανοιχτό, πλουραλιστικό διάλογο στη βάση επιχειρημάτων και δεδομένων. Οι απόψεις που διατυπώνονται από συνεργάτες του ΕΛΙΑΜΕΠ εκφράζουν αποκλειστικά τους συγγραφείς τους και δεν δεσμεύουν το ίδρυμα.

Ευαγγελία ΓΕΩΡΓΙΟΥ
Βοηθός Έρευνας, ΕΛΙΑΜΕΠ

Φωτογραφία εξωφύλλου: Unsplash

Περίληψη

Η Ευρώπη αντιμετωπίζει ραγδαία μείωση του πληθυσμού της που βρίσκεται σε παραγωγική ηλικία, σε συνδυασμό με τις σημαντικές και διαρκείς ελλείψεις δεξιοτήτων και εργατικού δυναμικού, οι οποίες κυμαίνονται από επαγγέλματα χαμηλής ειδίκευσης, όπως οι κατασκευαστικές δραστηριότητες, σε επαγγέλματα μεσαίας ειδίκευσης, όπως η περίθαλψη, και τέλος σε επαγγέλματα υψηλής ειδίκευσης, όπως η πληροφορική. Αυτές οι ελλείψεις, σε συνδυασμό με τις συνεχώς αυξανόμενες οικονομικές ανάγκες της Ευρώπης, οδηγούν σε αυξημένη ζήτηση για μετανάστευση εργατικού δυναμικού από τρίτες χώρες.

Η πανδημία του COVID-19, σε συνδυασμό με την αυξημένη εφαρμογή αυτοματισμού, επίσης πυροδότησαν μια αλλαγή στην αγορά εργασίας εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, επηρεάζοντας την εργασιακή ευπάθεια των εργαζομένων χαμηλής και μεσαίας ειδίκευσης. Συνεπώς, οι υπήκοοι της ΕΕ επέδειξαν μια μεγαλύτερη εστίαση σε επαγγέλματα υψηλής ειδίκευσης και στην επιδίωξη της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, διευρύνοντας ακόμη περισσότερο το υφιστάμενο χάσμα. Λόγω του περιορισμένου και κατακερματισμένου νομικού κεκτημένου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα της μετανάστευσης, η δυνατότητα προσχώρησης επαγγελματιών με χαμηλές και μεσαίες επαγγελματικές δεξιότητες στα κράτη μέλη της ΕΕ είχε, μέχρι πρόσφατα, παραβλεφθεί.

Το παρόν κείμενο προσφέρει μια επισκόπηση των πρόσφατων μεταρρυθμίσεων και πρακτικών στη Γερμανία, την Ιταλία και την Ισπανία. Οι τρεις, αυτές, χώρες επιλέχθηκαν για δύο λόγους: ο πρώτος είναι ότι έχουν προβεί σε πρόσφατες μεταρρυθμίσεις για την αντιμετώπιση των σημαντικών ελλείψεων εργατικού δυναμικού, και ο δεύτερος ότι και οι τρεις έχουν ενσωματώσει τη μετανάστευση στην εξωτερική τους πολιτική για να προσελκύσουν ξένο εργατικό δυναμικό.

Η Προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Ένωσης - προσέλκυση και διατήρηση εργατικού δυναμικού

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει λάβει σημαντικά μέτρα για την αντιμετώπιση του ζητήματος, όπως το Πλαίσιο της ΕΕ για τις εταιρικές σχέσεις προσέλκυσης ταλέντων, το οποίο λειτουργεί ως εργαλείο πολιτικής για τα κράτη μέλη, με σκοπό να τα βοηθήσει να επωφεληθούν από τη διεθνή κινητικότητα και να αντιστοιχίσουν τις ανάγκες τους σε εργατικό δυναμικό με τις κατάλληλες δεξιότητες του ξένου εργατικού δυναμικού. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δίνει επί του παρόντος προτεραιότητα σε [επτά χώρες-εταίρους](#) για το πλαίσιο των εταιρικών σχέσεων προσέλκυσης ταλέντων: Το Μπαγκλαντές, η Αίγυπτος, το Μαρόκο, η Νιγηρία, η Σενεγάλη, η Τυνησία και το Πακιστάν.

Οι εταιρικές σχέσεις προσέλκυσης ταλέντων είναι προγράμματα κινητικότητας μεταξύ των κρατών μελών και συγκεκριμένων χωρών, τα οποία επιδιώκουν την αντιστοιχία των δεξιοτήτων με τη ζήτηση εργατικού δυναμικού στην ΕΕ, καθώς και την παροχή κινητικότητας για σπουδές, εργασία και κατάρτιση. Οι εταιρικές σχέσεις προσέλκυσης ταλέντων έχουν περιγραφεί από την Επιτροπή ως «[ένα πλαίσιο πολιτικής και χρηματοδότησης της ΕΕ](#)» που συμβάλλει στην υπάρχουσα εργαλειοθήκη της δέσμευσης με τρίτες χώρες. Η εν λόγω προσέγγιση χρησιμοποιήθηκε αρχικά για τη στήριξη υφιστάμενων έργων που πραγματοποιούνται μέσω του μηχανισμού [εταιρικής σχέσης για τη μετανάστευση](#) (MPF) από το 2016, ωστόσο εξελίχθηκε έκτοτε με την ανάδυση διαφορετικών τύπων συμπράξεων που επικεντρώνονται σε διαφορετικές δεξιότητες (π.χ. τομέας πολιτών τρίτων χωρών, τομέας υγείας). Οι συμπράξεις ταλέντων δεν προάγουν την τοπική ανάπτυξη και είναι ολοένα και πιο δύσκολο να βρεθεί αντιστοιχία μεταξύ των αναγκών των χωρών προέλευσης και των κρατών μελών που ενδιαφέρονται για συμπράξεις. Ορισμένα κράτη μέλη της ΕΕ αναλαμβάνουν όλο και περισσότερο ενεργό ρόλο στην προσπάθεια αντιμετώπισης των ελλείψεων εργατικού δυναμικού μέσω της πρόσληψης υπηκόων τρίτων χωρών.

Στις 15 Νοεμβρίου 2023, η Επιτροπή παρουσίασε την [Ανακοίνωση σχετικά με τις δεξιότητες και την κινητικότητα των ταλέντων](#), η οποία περιλαμβάνει μια [Πρόταση Κανονισμού](#) για τη δημιουργία μιας δεξαμενής ταλέντων της ΕΕ - με έμφαση κυρίως στους τομείς της υγείας, των κατασκευών, των μεταφορών και των πολιτών τρίτων χωρών - καθώς και [πρόταση](#) σχετικά με την αναγνώριση των προσόντων των υπηκόων τρίτων χωρών. Η Δεξαμενή Ταλέντων είναι ένα εθελοντικό εργαλείο αντιστοιχισής για τα κράτη μέλη που ενδιαφέρονται για εργαζόμενους χαμηλής, μεσαίας και υψηλής ειδίκευσης και θα συμπληρώνει τις Συμπράξεις Ταλέντων που πραγματοποιούνται επί του παρόντος στο Μαρόκο, την Τυνησία, το Μπαγκλαντές, την Αίγυπτο και το Πακιστάν.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει επίσης εκφράσει την πρόθεσή της να στηρίξει τα κράτη μέλη στην προσέλκυση και διατήρηση μεταναστών, ώστε να καλύψουν τις ανάγκες της αγοράς εργασίας τους. Υπάρχουν δύο αξιοσημείωτα παραδείγματα της δέσμευσης της ΕΕ, η [Οδηγία για την Ενιαία Άδεια](#) (2011/98/ΕΕ) και η [Οδηγία για τους Μακροχρόνια Διαμένοντες](#) (2003/109/ΕΚ), οι οποίες επανεξετάστηκαν το 2022, μετά την πανδημία COVID-19, ώστε να προσαρμοστούν στις νέες ανάγκες της αγοράς εργασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να ενισχύσουν την ελκυστικότητά της. Και οι δύο επιδιώκουν την απλούστευση των κανόνων και δεν εστιάζουν μόνο στην προσέλκυση αλλά και στη διατήρηση των μεταναστών, ως εργατικό δυναμικό, στο έδαφος της ΕΕ.

Νόμιμη μετανάστευση εργατικού δυναμικού: Μια απεικόνιση πρακτικών

Η Οδηγία για την Ενιαία Άδεια (ΕΕΠ) επιτρέπει στους υπηκόους τρίτων χωρών να λάβουν άδεια εργασίας και διαμονής σε ένα κράτος μέλος της ΕΕ με μία ενιαία αίτηση. Το 2022, 3,6 εκατομμύρια πολίτες τρίτων χωρών έλαβαν ενιαία άδεια διαμονής και εργασίας στην ΕΕ, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία Eurostat. Σχεδόν οι μισές από αυτές (48,8%) τις άδειες εκδόθηκαν για λόγους εργασίας. Η Γαλλία, η Ισπανία, η Ιταλία και η Πορτογαλία εξέδωσαν συνολικά το [63 τοις εκατό](#). Σύμφωνα με τις αλλαγές που συμφωνήθηκαν από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, οι κάτοχοι της ενιαίας άδειας θα μπορούν να αλλάζουν απασχόληση, τομέα και θέση εργασίας με απλή ειδοποίηση των αρμόδιων αρχών. Τα κράτη μέλη μπορούν να επιλέξουν να απαιτήσουν εξάμηνη παραμονή στον πρώτο εργοδότη. Η αίτηση για την άδεια θα μπορεί να υποβληθεί τόσο από την τρίτη χώρα όσο και εντός της ΕΕ, εφόσον το άτομο διαθέτει έγκυρη άδεια διαμονής. Η διαδικασία έκδοσης θα διαρκεί 3 αντί για 4 μήνες και αν το άτομο χάσει τη δουλειά του, μπορεί να παραμείνει στην ΕΕ είτε όσο ισχύει η άδεια (2 μήνες) είτε για έξι μήνες αν βρίσκεται ήδη 2 χρόνια στο έδαφος της ΕΕ. Με αυτόν τον τρόπο θα διευκολυνθεί η παραμονή των εργαζομένων, οι οποίοι θα έχουν την ευκαιρία να αναζητήσουν εργασία και να την ανανεώσουν ενώ βρίσκονται στην ΕΕ.

Η Οδηγία της ΕΕ για τη Μακροχρόνια Διαμονή (LTRD) εγκρίθηκε πριν από είκοσι χρόνια ως ένα από τα μέσα που καθιέρωσαν μια κοινή προσέγγιση για την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών (TCNs). Η οδηγία για τη μακροχρόνια παραμονή παρέχει στους υπηκόους τρίτων χωρών, που κατοικούν για τουλάχιστον πέντε έτη, δικαιώματα και υποχρεώσεις συγκρίσιμα με εκείνα των πολιτών της ΕΕ. Έχει ως αντικείμενο την προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής στην ΕΕ.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το 2020 και εντός του πλαισίου της ανακοίνωσης του νέου Συμφώνου για τη Μετανάστευση και το Άσυλο, σημείωσε την πρόθεσή της να αντιμετωπίσει τις ελλείψεις στην εφαρμογή της LTRD και να ευθυγραμμίσει περαιτέρω τους κανόνες με τον στόχο της προσέλκυσης αναγκαίων δεξιοτήτων και ταλέντων στην ΕΕ. Μετά από μία [εκτίμηση των επιπτώσεων](#), η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σημείωσε ότι στόχος θα πρέπει να είναι η περαιτέρω ενίσχυση των δικαιωμάτων των επί μακρόν διαμενόντων (LTR) και η διευκόλυνση της κινητικότητας, μεταξύ άλλων για σκοπούς εργασίας, σε όλα τα κράτη μέλη. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε την πρότασή της τον Απρίλιο του 2022.

Το Κοινοβούλιο ενέκρινε την πρότασή του τον Απρίλιο του 2023 και δήλωσε ότι η περίοδος που απαιτείται από τους υπηκόους τρίτων χωρών να διαμένουν νόμιμα σε ένα κράτος μέλος προκειμένου να αποκτήσουν το καθεστώς του μακροχρόνια διαμένοντος στην ΕΕ θα πρέπει να μειωθεί από πέντε σε τρία έτη. Το Κοινοβούλιο εισηγήθηκε επίσης να είναι δυνατή η συνένωση περιόδων νόμιμης διαμονής σε διαφορετικά κράτη μέλη της ΕΕ, αντί να ξεκινά από μηδενική βάση σε κάθε μετακίνηση (όπως συμβαίνει τώρα). Το Συμβούλιο της ΕΕ συμφώνησε να διατηρηθεί η προϋπόθεση της πενταετούς παραμονής. Οι εκπρόσωποι των κυβερνήσεων της ΕΕ επίσης προτείνουν ότι οι υπήκοοι τρίτων χωρών «μπορούν να σωρεύουν περιόδους διαμονής έως και δύο ετών σε άλλα κράτη μέλη, προκειμένου να πληρούν τις απαιτήσεις της πενταετούς περιόδου διαμονής», αλλά αυτό ισχύει μόνο για [«ορισμένους τύπους νόμιμων αδειών διαμονής, όπως οι κάτοχοι μπλε κάρτας της ΕΕ ή αδειών διαμονής που εκδίδονται με σκοπό την απασχόληση υψηλής ειδίκευσης»](#).

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση παρατηρείται αύξηση της έλλειψης εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων, γεγονός που υποδηλώνει ότι είτε τα μέσα δεν αποδίδουν επαρκώς, είτε ότι τα κράτη μέλη εξακολουθούν να είναι διστακτικά στο να διευκολύνουν την προσέλκυση και τη διακράτηση μεταναστών χαμηλής,

Νόμιμη μετανάστευση εργατικού δυναμικού: Μια απεικόνιση πρακτικών

μεσαίας και υψηλής ειδίκευσης για εργασιακούς σκοπούς. Σχεδόν τα δύο τρίτα (63%) των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, [σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή](#), δεν μπορούν να βρουν τα ταλέντα που τους είναι [απαραίτητα](#).

Σύμφωνα με τις τρέχουσες εκτιμήσεις, στη Γερμανία υπάρχουν [700.000 κενές θέσεις εργασίας](#) που δεν έχουν καλυφθεί. Η Ιταλία εκτιμάται ότι θα χρειάζεται [280.000 αλλοδαπούς εργαζόμενους ετησίως μέχρι το 2050](#) για να αντισταθμίσει τη μείωση του εθνικού της εργατικού δυναμικού, ενώ η Ισπανία αντιμετωπίζει ελλείψεις στον κλάδο των υπηρεσιών και της φιλοξενίας.

Γερμανία: μια ευρύτερη προοπτική

Η Γερμανία είναι η μεγαλύτερη οικονομία της ΕΕ και μια κατεξοχήν δυσπρόσιτη αγορά εργασίας για τους υπηκόους τρίτων χωρών, καθώς βασική προϋπόθεση -πέραν των διοικητικών και γραφειοκρατικών εμποδίων- είναι η γνώση της γερμανικής γλώσσας.

Η Γερμανία είναι επίσης ένα από τα κράτη μέλη της ΕΕ που αντιμετωπίζουν σημαντικές [δημογραφικές αλλαγές](#). Η χώρα προέβη πρόσφατα σε μεταρρυθμίσεις της μεταναστευτικής της νομοθεσίας, με κύριο στόχο την [προσέλκυση εξειδικευμένων υπηκόων τρίτων χωρών](#), προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού που αντιμετωπίζει η χώρα μετά την πανδημία του [COVID-19](#).

Το 2023, η Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση εξέδωσε τον νόμο περί μετανάστευσης ειδικευμένων εργαζομένων. Η νομοθεσία διευκολύνει τις Γερμανικές εταιρείες να προσλαμβάνουν εργαζόμενους από χώρες εκτός ΕΕ, και επίσης μετριάξει τους περιορισμούς για τους αλλοδαπούς εργαζόμενους που ζουν στη χώρα για μεγάλα χρονικά διαστήματα. Όσοι εκτός ΕΕ επιθυμούν να επιδιώξουν ευκαιρίες εργασίας στη Γερμανία μπορούν να έρθουν απευθείας στη χώρα και να αρχίσουν να εργάζονται ενώ τα διαπιστευμένα προσόντα τους εγκρίνονται. Οι εργαζόμενοι θα μπορούν να παραμείνουν έως και τρία χρόνια, ακόμη και με εξαρτώμενα μέλη, εφόσον μπορούν να αποδείξουν ότι είναι σε θέση να συντηρήσουν τον εαυτό τους. Η συμπερίληψη της οικογενειακής μονάδας είναι πιθανό να αυξήσει τον παράγοντα «ελκυστικότητας» για πολλούς. Εμπνευσμένα από τα συστήματα του Καναδά και της Αυστραλίας που βασίζονται στα διαπιστευμένα προσόντα, η πρόσφατη μεταρρύθμιση συνεχίζει την προσέλκυση της μετανάστευσης υψηλής ειδίκευσης (μέσω της αναθεωρημένης μεταφοράς της οδηγίας για την μπλε κάρτα), αλλά επικεντρώνεται κυρίως στην εξειδικευμένη εργασία, η οποία είναι πολύ πιο δύσκολο να ρυθμιστεί από την υψηλή ειδίκευση. Εδώ τίθεται το ζήτημα του τρόπου αντιστοίχισης των δεξιοτήτων και, κυρίως, του τρόπου αναγνώρισης της επαγγελματικής κατάρτισης που προσφέρεται σε τρίτες χώρες.

Η Γερμανία έχει θεσπίσει ένα σύστημα επαγγελματικής κατάρτισης, του οποίου τα πρότυπα σπάνια πληρούν οι τρίτες χώρες. Το τεστ ισοδυναμίας είχε καταργηθεί εδώ και αρκετό καιρό, και μέχρι πρόσφατα οι υπήκοοι τρίτων χωρών γίνονταν δεκτοί μέσω μιας «εκπαιδευτικής οδού», με σκοπό την επαγγελματική κατάρτιση που θα τους επέτρεπε, στη συνέχεια, να έχουν πρόσβαση στην αγορά εργασίας για εξειδικευμένες θέσεις εργασίας. Αυτή η προσέγγιση μπορεί να είναι μακροπρόθεσμα παραγωγική, αλλά αποτυγχάνει να αντιμετωπίσει τις βραχυπρόθεσμες ανάγκες. Μια πρόσθετη μεταρρύθμιση, ωστόσο, [επιτρέπει την είσοδο υπηκόων τρίτων χωρών με πανεπιστημιακό πτυχίο ή διετή επαγγελματική κατάρτιση, ανεξάρτητα από το αν είναι ισοδύναμα με τα γερμανικά πρότυπα ή όχι](#). Επιπρόσθετα κριτήρια είναι η ύπαρξη προσφοράς εργασίας, η διετής επαγγελματική εμπειρία κατά την τελευταία πενταετία και ο ετήσιος μισθός περίπου 40.000 ευρώ για την κάλυψη των αναγκών διαβίωσης στη Γερμανία. Η γνώση ξένων γλωσσών δεν αποτελεί προϋπόθεση, αν και υπάρχει πάντα η δυνατότητα

Νόμιμη μετανάστευση εργατικού δυναμικού: Μια απεικόνιση πρακτικών

αποκλεισμού μιας αίτησης κατά διακριτική ευχέρεια. Αυτό πιθανότατα θα ανοίξει τη Γερμανία σε μια μεγάλη αγορά που μέχρι τώρα παρεμποδίζονταν από τις γλωσσικές απαιτήσεις και την αντιστοιχία με τις [απαιτήσεις](#) του γερμανικού προγράμματος επαγγελματικής κατάρτισης. Όπως προαναφέρθηκε, η μεταρρύθμιση αυτή δεν καθιστά τη Γερμανία απαραίτητως ελκυστική για τις ίδιες χώρες για τις οποίες τα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ θα ανταγωνίζονται για εργατικό δυναμικό (π.χ. Τυνησία, Μαρόκο κ.λπ.), αλλά έχει πολύ ευρύτερες προοπτικές - Λατινική και Νότια Αμερική και Ασία.

Επιπροσθέτως, η Γερμανία συμμετέχει σε εταιρικές σχέσεις με τρίτες χώρες που [επιδιώκουν να ενισχύσουν την κινητικότητα του εργατικού δυναμικού](#) και σε αυτή τη περίπτωση παράδειγμα αποτελεί ο κανονισμός για τα Δυτικά Βαλκάνια. Επιτρέπει στους εργαζομένους από τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων να λαμβάνουν προσωρινή visa για την αγορά εργασίας εάν έχουν προσφορά εργασίας, ανεξαρτήτως επιπέδου δεξιοτήτων. Η ετήσια ποσόστωση για τα Δυτικά Βαλκάνια θα αυξηθεί τον Ιούνιο του 2024 σε 50.000 εργαζομένους, ενισχύοντας έτσι το σύστημα. Η Γερμανική κυβέρνηση εξετάζει το ενδεχόμενο επέκτασης του καθεστώτος αυτού σε τρίτες χώρες που θα είναι πρόθυμες να συνεργαστούν για τη διαχείριση της μετανάστευσης (συμπεριλαμβανομένων των επιστροφών).

Ιταλία: Ένα σύστημα που βασίζεται στα όρια

Η μεταναστευτική πολιτική της Ιταλίας χαρακτηρίζεται από μια πολικότητα - από τη μια πλευρά έχει αναλάβει μια από τις πιο περιοριστικές μεταναστευτικές πολιτικές σε ολόκληρη την ΕΕ, και από την άλλη ανοίγει σταδιακά την αγορά εργασίας της για να ανταποκριθεί στην αυξημένη ζήτηση.

Οι χώρες της Νότιας Ευρώπης, όπως η Ιταλία, έχουν ιστορικά εφαρμόσει διαφορετικές πολιτικές μετανάστευσης εργατικού δυναμικού σε σύγκριση με τις αντίστοιχες χώρες της Βόρειας Ευρώπης, με [έμφαση στους εργαζόμενους χαμηλής και μέσης ειδίκευσης](#). Σε πρόσφατη [έρευνα](#) του IDOS υπογραμμίζεται ότι παρά τον αρνητικό δημόσιο διάλογο για τη μετανάστευση, στην Ιταλία απασχολούνται 2,4 εκατομμύρια αλλοδαποί υπήκοοι, που αντιπροσωπεύουν το 10,3% του συνολικού απασχολούμενου πληθυσμού. Η έρευνα σημειώνει, επίσης, ότι από την έναρξη της εφαρμογής του Ενοποιημένου Νόμου (1998) και μετά, παρά τις διαφορετικές κοινοβουλευτικές και κυβερνητικές πλειοψηφίες που εναλλάχθηκαν, οι ιταλικές μεταναστευτικές πολιτικές χαρακτηρίζονται από μια εκπληκτική συνέπεια στη συστηματική παραγωγή μέτρων που σχεδόν πάντα εισάγουν περικοπές, περιορισμούς και καταστολή. Αυτά έχουν καταστήσει τους μηχανισμούς νόμιμης εισόδου και παραμονής στην Ιταλία σε μεγάλο βαθμό [απαγορευτικούς](#), ενθαρρύνοντας την ανασφάλεια και ευνοώντας τον κοινωνικό και οικονομικό διαχωρισμό των μεταναστών. Είναι, επίσης, αξιοσημείωτο το γεγονός ότι το ιταλικό σύστημα έχει αντιμετωπίσει προκλήσεις με γραφειοκρατικές ανεπάρκειες, καθυστερήσεις στην έκδοση αδειών και υψηλό βαθμό υπεκφυγής κατά την εφαρμογή των μεταναστευτικών πολιτικών¹. Παρουσίασε, επίσης, μεγάλη δυσαναλογία μεταξύ των στόχων και των αποτελεσμάτων της πολιτικής, οδηγώντας σε σημαντικό αριθμό παράτυπων μεταναστών και στην ανάγκη για περιοδικές [νομιμοποιήσεις μεγάλης κλίμακας](#).

¹ Devitt, C. (2023). The Admission of Foreign Workers to Italy: Closing the 'Gap' with Northern Europe. *IMISCOE research series*, pp.189–207

Νόμιμη μετανάστευση εργατικού δυναμικού: Μια απεικόνιση πρακτικών

Το Ιταλικό σύστημα μετανάστευσης βασίζεται σε μεγάλο βαθμό σε ποσοτώσεις. Το 2023, η ποσόστωση για τις επαγγελματικές visa ορίστηκε σε 82.705 - μια σημαντική αύξηση σε σχέση με τα προηγούμενα έτη, αλλά ακόμα πολύ κάτω από τις 277.000 που υπέβαλαν αίτηση. Από αυτόν τον αριθμό, οι 44.000 προορίζονται για εποχικούς εργαζόμενους, ενώ οι 38.705 για μη εποχικούς ή αυτοαπασχολούμενους εργαζόμενους. Εκ των τελευταίων, μόνο 24.105 προορίζονταν για μη εποχιακή εργασία χαμηλής ειδίκευσης, συμπεριλαμβανομένων των κατασκευών και των οδικών μεταφορών. Στο πλαίσιο των ποσοτώσεων, η Ιταλία διαθέτει επίσης συγκεκριμένες θέσεις για διάφορες κατηγορίες εισόδου βάσει επίσης συμφωνιών συνεργασίας με τρίτες χώρες. Για παράδειγμα, το 2023 [25.000 θέσεις προορίζονται για μη εποχικούς εργαζόμενους](#) που είναι πολίτες χωρών με συμφωνίες ή ρυθμίσεις για τη συνεργασία στον τομέα της μετανάστευσης. Σε αυτές περιλαμβάνονται οι 4.000 θέσεις για μη εποχιακή εργασία που προορίζονται για Τυνησίους, βάσει του [Μνημονίου συμφωνίας μεταξύ της Ιταλίας και της Τυνησίας](#).

Το 2023, το «[Διάταγμα Cutro](#)», μετά από 18 χρόνια, επανεισάγει τον τριετή προγραμματισμό των εισόδων για εργασία από το εξωτερικό (452.000 συνολικά κατά την τριετία 2023-2025, έναντι αναγκών της αγοράς εργασίας που εκτιμώνται σε 833.000 για την ίδια περίοδο), απλοποιώντας, μεταξύ άλλων, τις διαδικασίες για την έκδοση άδειας εργασίας, προβλέποντας ορισμένες εισόδους και μετατροπές πέραν της προβλεπόμενης ποσόστωσης, με προνομιακό δίαυλο για όσους έχουν παρακολουθήσει μαθήματα κατάρτισης πριν από την αναχώρηση και επεκτείνοντας σε τρία χρόνια τη διάρκεια ανανέωσης των αδειών διαμονής για μόνιμη εργασία, αυτοαπασχόληση και οικογενειακή επανένωση. Βάσει του νέου νόμου, οι αλλοδαποί που έχουν εισέλθει στην Ιταλία αφού τους έχει χορηγηθεί άδεια εργασίας ("nulla osta") μπορούν να αρχίσουν να εργάζονται ακόμη και αν περιμένουν να υπογράψουν τη σύμβαση παραμονής για εργασία.

Οι μετανάστες χαμηλής και μέσης ειδίκευσης που ενδιαφέρονται να εργαστούν στην Ιταλία μπορούν να υποβάλουν αίτηση για Visa για Μισθωτή Απασχόληση ή Visa για Μακροχρόνια Εποχιακή Εργασία, οι οποίες χορηγούνται από τον εργοδότη, ενώ η διάρκεια της άδειας εργασίας συνδέεται με τη διάρκεια της σύμβασης εργασίας. Η διαδικασία υποβολής των αιτήσεων περιλαμβάνει την εξασφάλιση μιας θέσης εργασίας, την απόκτηση άδειας εργασίας και visa και την υποβολή των απαιτούμενων εγγράφων, συμπεριλαμβανομένων των αποδεικτικών στοιχείων για τη διαμονή, τα οικονομικά, την ασφάλιση υγείας και την ταξιδιωτική ασφάλιση. Ο χρόνος επεξεργασίας κυμαίνεται από δύο έως 30 ημέρες. Ωστόσο, ο εργοδότης πρέπει να προβεί σε προσλήψεις «στο σκοτάδι», δεδομένου ότι οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να προσλάβουν προσωπικό χωρίς να το γνωρίσουν πρώτα. Προκειμένου να παρακάμψουν το σύστημα, προσλαμβάνουν αλλοδαπούς εργαζόμενους ανεπίσημα επιλέγοντάς τους από τους ήδη υπάρχοντες στη χώρα, αντί να προσλαμβάνουν από το εξωτερικό και να περιμένουν την έκδοση του Διατάγματος για τις Εισροές (σχετικά με τον προγραμματισμό των εισόδων στην Ιταλία) για να προχωρήσουν σε μια κλειστή έκκληση από το εξωτερικό και να νομιμοποιήσουν τη σχέση εργασίας. Επιπλέον, ακόμη και όσοι διαθέτουν εξειδίκευση -είτε μέσω επαγγελματικής κατάρτισης είτε μέσω αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης- δεν απορροφώνται από τη σχετική αγορά, αλλά περισσότερο σε θέσεις εργασίας χαμηλής ή μέσης εξειδίκευσης.

Στο πλαίσιο της διαδικασίας ανανέωσης της άδειας, οι ανειδίκευτοι εργάτες στην Ιταλία πρέπει να διασφαλίζουν την εκπλήρωση όλων των απαιτήσεων και τη συμμόρφωση με τους κυβερνητικούς κανονισμούς. Θα πρέπει να υποβάλουν την αίτησή τους για ανανέωση πριν από τη λήξη της τρέχουσας

Νόμιμη μετανάστευση εργατικού δυναμικού: Μια απεικόνιση πρακτικών

άδειάς τους, μαζί με τα σχετικά έγγραφά τους και μια έγκυρη σύμβαση εργασίας. Εν συνεχεία, η αίτησή τους θα επανεξεταστεί και ανάλογα με τη διαθεσιμότητα των παρατάσεων που ορίζει η ετήσια ποσόστωση, θα τους χορηγηθεί παράταση που θα αντικατοπτρίζει τη διάρκεια της ανανεωμένης σύμβασης εργασίας τους.

Η Ιταλία συμμετέχει, επίσης, ενεργά στις εταιρικές σχέσεις προσέλκυσης ταλέντων. Έχει χαρακτηρίσει το Μπαγκλαντές, την Αίγυπτο, το Μαρόκο, το Πακιστάν και την Τυνησία ως χώρες ενδιαφέροντος λόγω των υφιστάμενων διμερών σχέσεων, καθώς και των μεταναστευτικών ροών και των υφιστάμενων διασπορικών κοινοτήτων στην Ιταλία. Συνδράμει, επί του παρόντος, σε [δύο πρωτοβουλίες, μία στην Αίγυπτο και μία στο Μαρόκο και την Τυνησία](#), οι οποίες παρέχουν εκπαίδευση εργαζομένων στους τομείς του τουρισμού, της μηχανοκίνητης και των κατασκευών αντίστοιχα. Και τα δύο έργα διαρκούν 36 μήνες σε συνεργασία με τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης και τον ιδιωτικό τομέα.

Η συμμετοχή της Ιταλίας στις «Εταιρικές Σχέσεις Προσέλκυσης Ταλέντων» αποτελεί μέρος της ευρύτερης μεταναστευτικής πολιτικής που αποσκοπεί στην ενίσχυση των διαύλων νόμιμης εισόδου στην Ιταλία για εργασία, μεταξύ άλλων μέσω διεθνών συμφωνιών, όπως αυτή που υπεγράφη τον Οκτώβριο με την Τυνησία και τον Νοέμβριο με την Ινδία.

Πίνακας 1: Κατηγοριοποίηση των Εθνικών Πολιτικών

<u>ΘΕΜΑΤΙΚΗ</u>	<u>ΓΕΡΜΑΝΙΑ</u>	<u>ΙΣΠΑΝΙΑ</u>	<u>ΙΤΑΛΙΑ</u>
Διάρκεια Προσωρινής Διαμονής	1 έτος	1-2 έτη (αναλόγως τον τύπο εργασίας)	1 έτος
Απαιτούμενα Προσόντα	Εργασία, Γνώση Γλώσσας & Ενσωμάτωση	Εργασία	Εργασία και Ποικίλλει
Χρόνος Επεξεργασίας	5-6 εβδομάδες	2-30 ημέρες	~10 ημέρες
Επέκταση	Σπάνια	Έως 5 έτη	2 x 2 έτη
Μόνιμη Κατοικία	Όχι	Ναι, Μετά από 5 έτη	Ναι, Μετά από 5 έτη
Διάρκεια Visa για Εργασία	1 έτος	1- 2 έτη	1 έτος

Νόμιμη μετανάστευση εργατικού δυναμικού: Μια απεικόνιση πρακτικών

Επέκταση Ανανέωση	/ Σπάνια	2 x 2 έτη Έως 5	2 x 2 έτη Έως 5
Χρόνος επεξεργασίας αίτησης για Visa	5 - 6 εβδομάδες	2- 30 ημέρες	10 ημέρες
Συνήθης χρόνος επεξεργασίας	-	-	3 με 6 μήνες
Κυβερνητικός Περιορισμός (Αριθμός)	Μη υπάρχον	Αλλάζει	Μη υπάρχον
Κυβερνητική Προϋπόθεση (Άλλο)	Ασφάλεια Υγείας	Ασφάλεια Υγείας	Λίστα θέσεων εργασίας & Ασφάλεια Υγείας
Διάρκεια Εποχιακής Εργασίας	90 - 180 ημέρες	6 - 9 μήνες	90 - 180 ημέρες
Περίοδος Επεξεργασίας (Μόνιμης Κατοικίας)	Καμία	< 6 μήνες	< 3 μήνες

Ισπανία – Κυκλικά Προγράμματα Εργασίας

Η Ισπανία έχει ένα σχετικά υψηλό ποσοστό κατοίκων που έχουν γεννηθεί στο εξωτερικό σε σύγκριση με άλλα ευρωπαϊκά έθνη, και η διαχείριση της μετανάστευσης έχει υποστεί σημαντική εξέλιξη τις τελευταίες δεκαετίες, καθώς έχει γίνει πιο συμπεριληπτική. Στους περισσότερους μετανάστες παρέχονται πλέον περισσότερα πολιτικά και κοινωνικά δικαιώματα, καθώς και μια πορεία προς την ιθαγένεια. Συμπληρωματικά, οι Ισπανικές μεταρρυθμίσεις προσπάθησαν αφενός να διατηρήσουν και αφετέρου να διευκολύνουν την πρόσβαση στην αγορά εργασίας για τον πληθυσμό που βρίσκεται ήδη στη χώρα, καθώς και να προσλάβουν εργατικό δυναμικό από το εξωτερικό, με έμφαση σε προγράμματα «κυκλικής μετανάστευσης» που καλύπτουν επίσης τις ανάγκες της εποχικής ζήτησης (π.χ. γεωργία, τουρισμός). Όσον αφορά την προσέλκυση αλλοδαπού εργατικού δυναμικού, η Ισπανία έχει δώσει προτεραιότητα στην κυκλική μετανάστευση για την αντιμετώπιση των αναγκών της αγοράς εργασίας. Έχει, επίσης, δώσει προτεραιότητα στην εξασφάλιση visa για άτομα που προέρχονται από την Ισπανόφωνη Λατινική Αμερική, δεδομένου ότι η γνώση της γλώσσας διευκολύνει την πιο ομαλή διαδικασία ένταξης.

Η Ισπανία προσφέρει την Ισπανική Άδεια Εργασίας και τη [Visa Υψηλά Εξειδικευμένου Εργαζόμενου](#). Η πρώτη απαιτεί προσφορά εργασίας σε έναν τομέα υψηλής ζήτησης, ενώ η δεύτερη καλύπτει όλα τα επαγγέλματα αλλά απαιτεί υψηλού επιπέδου τεχνογνωσία και εμπειρία. Και οι δύο έχουν την ίδια διαδικασία ανανέωσης, με την πρώτη άδεια παραμονής να ισχύει έως ένα έτος και την ανανέωση κάθε δύο χρόνια.

Η Visa Υψηλά Εξειδικευμένου Εργαζόμενου προσφέρει αρκετά πλεονεκτήματα σε σχέση με την προηγούμενη επιλογή. Καταρχάς, ο ρόλος για τον οποίο ζητείται η θεώρηση δεν χρειάζεται να περιλαμβάνεται στον κατάλογο των περιζήτητων ή να έχει προδημοσιευθεί σε Ισπανούς υπηκόους. Κατά δεύτερον, οι μετανάστες μπορούν να συμπεριλάβουν τις οικογένειές τους στην αίτηση, επιτρέποντάς τους να τους ακολουθήσουν αμέσως και να τους επιτραπεί επίσης να εργαστούν. Τέλος, ο χρόνος διεκπεραίωσης της αίτησης έκδοσης της visa είναι δέκα ημέρες, γεγονός που καθιστά τη διαδικασία σημαντικά ταχύτερη.

Το σημείο διαφοροποίησης της Ισπανίας από τα άλλα νότια κράτη μέλη είναι η θέσπιση προγραμμάτων που τυπικά επικεντρώνονται στους μετανάστες εργαζόμενους από συγκεκριμένες χώρες και παράλληλα η θέσπιση προγραμμάτων που επιδιώκουν να αντιμετωπίσουν την ίδια τη διαδικασία πρόσληψης στις χώρες προέλευσης και να διασφαλίσουν τη διαφάνεια και τα πρότυπα στη διαδικασία πρόσληψης. Το τελευταίο, αντιμετωπίζεται μέσω των [Προγραμμάτων Συλλογικής Διαχείρισης της Πρόσληψης στην Προέλευση \(GECCO\)](#).

Όσον αφορά την πρόσληψη αλλοδαπών εργαζομένων, η Ισπανία χρησιμοποιεί διάφορα εργαλεία, συμπεριλαμβανομένων των προγραμμάτων προσωρινής συλλογικής μετανάστευσης εργασίας (TCLM) και των διμερών συμφωνιών μετανάστευσης εργασίας (βλ. πίνακα 2), τα οποία μπορούν να αποδειχθούν επωφελείς και για τα δύο εμπλεκόμενα μέρη. Αφενός, η χώρα υποδοχής συχνά καλύπτει τις θέσεις εργασίας που έχουν μεγάλη ζήτηση, τις περισσότερες φορές σε τεχνικούς τομείς που απαιτούν επαγγελματική κατάρτιση, ενώ παράλληλα προωθεί τους πολιτιστικούς δεσμούς και τις ανταλλαγές. Αφετέρου, οι χώρες προέλευσης διασφαλίζουν ότι οι πολίτες τους έχουν πρόσβαση σε υπερπόντιες αγορές εργασίας, όπου τα δικαιώματά τους προστατεύονται, και έχουν πρόσβαση σε κοινωνικές

Νόμιμη μετανάστευση εργατικού δυναμικού: Μια απεικόνιση πρακτικών

παροχές και άλλα προνόμια που εξαρτώνται από τον [τύπο της συμφωνίας](#). Οι Διμερείς Συμφωνίες Εργασίας της Ισπανίας ακολουθούν τις καλές πρακτικές του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας.

Πίνακας 2: Ενεργές συμφωνίες προσωρινής απασχόλησης της Ισπανίας

Τρίτη Χώρα	Όνομα Συμφωνίας	Ημερομηνία Υπογραφής	Τύπος
Κολομβία	Συμφωνία μεταξύ της Ισπανίας και της Κολομβίας για τη διαχείριση και τη ρύθμιση των ροών μετανάστευσης εργατικού δυναμικού	21/05/2001	Σύμβαση Εργασίας Ορισμένου Χρόνου
Μαρόκο	Συμφωνία για την εργασία μεταξύ του Βασιλείου της Ισπανίας και του Βασιλείου του Μαρόκου	02/07/2001	Σύμβαση Εργασίας Ορισμένου Χρόνου
Δομινικανή Δημοκρατία	Συμφωνία μεταξύ του Βασιλιά της Ισπανίας και της Δομινικανής Δημοκρατίας για τη διαχείριση και τη ρύθμιση των ροών μετανάστευσης εργατικού δυναμικού	17/12/2001	Σύμβαση Εργασίας Ορισμένου Χρόνου
Μαυριτανία	Συμφωνία μεταξύ του Βασιλιά της Ισπανίας και της Ισλαμικής Δημοκρατίας της Μαυριτανίας για τη διαχείριση και τη ρύθμιση των ροών μετανάστευσης εργατικού δυναμικού	25/07/2007	Σύμβαση Εργασίας Ορισμένου Χρόνου
Ουκρανία	Συμφωνία μεταξύ της Ισπανίας και της Ουκρανίας για τη ρύθμιση και τη διαχείριση των ροών μετανάστευσης εργατικού δυναμικού	12/05/2009	Σύμβαση Εργασίας Ορισμένου Χρόνου
Ονδούρα	Συμφωνία μεταξύ του Βασιλιά της Ισπανίας και της Δημοκρατίας της Ονδούρας για τη ρύθμιση και τη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών εργασίας	28/05/2021	Σύμβαση Εργασίας Ορισμένου Χρόνου
Εκουαδόρ	Συμφωνία μεταξύ του Βασιλείου της Ισπανίας και του Εκουαδόρ για τη ρύθμιση και τη διαχείριση των ροών μετανάστευσης εργατικού δυναμικού	29/05/2021	Σύμβαση Εργασίας Ορισμένου Χρόνου

Νόμιμη μετανάστευση εργατικού δυναμικού: Μια απεικόνιση πρακτικών

Τα σχέδια είναι εν εξελίξει, αφού διατυπωθούν, με ποσοτώσεις που ενημερώνονται ετησίως. Οι συμφωνίες TCLM υπάρχουν με το Μαρόκο, τη Σενεγάλη, τη Γουατεμάλα, την Ονδούρα, τον Εκουαδόρ και την Κολομβία. Το Μαρόκο είναι μία από τις βασικές χώρες όπου εφαρμόζονται έργα κυκλικής μετανάστευσης, με περίπου 15.000 εργαζόμενους μετανάστες να καταφθάνουν σε ετήσια βάση για την αγροτική παραγωγή. Πέρα από τη γεωργία, η Ισπανία επέκτεινε πρόσφατα την υφιστάμενη διμερή συμφωνία με το Μαρόκο όσον αφορά τους οδηγούς φορτηγών. Οι Μαροκινοί πολίτες θα μπορούν πλέον να προσλαμβάνονται ως οδηγοί φορτηγών από ισπανικές εταιρείες με την αναγνώριση της άδειας οδήγησης (χωρίς πρόσθετες εξετάσεις). Αναμένεται ότι περίπου [6.000 Μαροκινοί επαγγελματίες οδηγοί](#) θα μπορούν να εργαστούν στην Ισπανία.

Οι ποσοτώσεις εξαρτώνται από τη χώρα και τις ανάγκες και συνήθως «δοκιμάζονται» σε πιλοτικά έργα πριν από την πλήρη εφαρμογή. Το 2022, η Ισπανία διεξήγαγε ένα πιλοτικό σχέδιο με την Ονδούρα, φέρνοντας 250 μετανάστες εργαζόμενους. Η εργασία υψηλής ειδίκευσης έχει επίσης διευκολυνθεί, μέσω της συμφωνίας με την Κολομβία (2022). Το 2023 ο αριθμός αυτός αναπροσαρμόστηκε σε 415 εργάτες από την Ονδούρα και 102 από το Εκουαδόρ, οι οποίοι μετέβησαν στην Ισπανία για να μαζέψουν μούρα, μένοντας κατά μέσο όρο πέντε μήνες. Παρόμοιο πρόγραμμα πραγματοποιείται με τη Σενεγάλη. Την ίδια χρονιά, η Ισπανία υπέγραψε συμφωνία κυκλικής μετανάστευσης με τη Γουατεμάλα, η οποία προβλεπόταν να φέρει περίπου 2.000 εποχικούς εργάτες στην Ισπανία κατά τη διάρκεια του 2023.

Οι συμμετέχοντες στα κυκλικά προγράμματα επιλέγονται από τις Ισπανικές αρχές και τις τρίτες χώρες με εφαρμοσμένα κριτήρια - το κυριότερο είναι ότι θα επιστρέψουν στην πατρίδα τους μόλις ολοκληρωθούν οι εργασίες.

Η διαδικασία υποβολής αίτησης για την απόκτηση visa για εργασία και διαμονή ξεκινά από τον υποψήφιο εργοδότη, ο οποίος πρέπει να λάβει άδεια εργασίας από την επαρχιακή υπηρεσία αλλοδαπών. Οι ανανεώσεις πρέπει να πραγματοποιούνται 60 ημέρες πριν από τη λήξη της άδειας και οι αιτήσεις που υποβάλλονται για πρώτη φορά πρέπει να υποβάλλονται στο προξενείο ή την πρεσβεία της Ισπανίας στη χώρα διαμονής. Η διαμονή πρέπει να παρέχεται από τον εργοδότη, ο οποίος είναι κατά κανόνα αρμόδιος και για την κάλυψη των εξόδων ταξιδιού, για την άφιξη και την επιστροφή. Όποιος φθάνει για εποχιακή εργασία θα πρέπει να αποδείξει ότι ο εργοδότης του μπορεί να του παρέχει συνεχή απασχόληση καθ' όλη τη διάρκεια της βίζας του. Ο εργοδότης πρέπει να αποδείξει ότι διαθέτει επαρκείς πόρους στην επιχείρησή του για να ανταποκριθεί σε όλες τις υποχρεώσεις προς τους εργαζόμενους του ενώ μόλις λήξει η σύμβαση ο εργαζόμενος δεσμεύεται να επιστρέψει στην πατρίδα του. Μολονότι η γεωργία παραμένει στο επίκεντρο των προγραμμάτων κυκλικής μετανάστευσης, η Ισπανία έχει δηλώσει ότι θα εξετάσει το ενδεχόμενο της χαλάρωσης των κανόνων για τις άδειες εργασίας πέραν της γεωργικής βιομηχανίας, με έμφαση στον τουριστικό τομέα και τη βιομηχανία παροχής υπηρεσιών, σε μια προσπάθεια να αντιμετωπίσει τις σημαντικές ελλείψεις εργατικού δυναμικού.

Στο πλαίσιο της σύνδεσης της εξωτερικής πολιτικής με την πρόσληψη εργατικού δυναμικού, η Ισπανία ανακοίνωσε ότι θα συνεργαστεί με τις ΗΠΑ και τον Καναδά για την προώθηση της νόμιμης μετανάστευσης στην Κεντρική και Νότια Αμερική. Τα κέντρα που σχεδιάζονται θα λειτουργούν ως ολοκληρωμένες υπηρεσίες που θα δημιουργηθούν από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης (ΔΟΜ) και θα βοηθούν να κατευθύνουν τους ανθρώπους που σκέφτονται να μεταναστεύσουν μέσω νόμιμων οδών, για διεθνή προστασία ή [για άδειες](#)

Νόμιμη μετανάστευση εργατικού δυναμικού: Μια απεικόνιση πρακτικών

[εργασίας και διαμονής](#). Πέραν αυτού, η Ισπανία έχει επίσης ανοίξει μια συμπληρωματική οδό, σε συνεργασία με εταιρικούς χορηγούς, για άτομα που χρειάζονται [διεθνή προστασία](#) και διαθέτουν δεξιότητες που ανταποκρίνονται στις ελλείψεις της εγχώριας αγοράς εργασίας.

Συμπεράσματα

Η παρούσα σύντομη μελέτη προσέφερε ένα στιγμιότυπο ορισμένων από τις κυριότερες πρακτικές που εφαρμόζουν τρία βασικά κράτη μέλη για την πρόσληψη αλλοδαπού εργατικού δυναμικού. Δεν είναι σε καμία περίπτωση εξαντλητική, αλλά προσφέρει τροφή για σκέψη όσον αφορά τις υφιστάμενες πρακτικές.

Παρά τα σημαντικά βήματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η έλλειψη εργατικού δυναμικού παραμένει και κατά καιρούς συνυπάρχει με υψηλά ποσοστά ανεργίας (π.χ. Ισπανία) ή/και περιοριστικές πρακτικές όσον αφορά τη μετανάστευση (π.χ. Ιταλία). Η μείωση των απαιτήσεων (π.χ. γλώσσα για τη Γερμανία), η αύξηση των ποσοστώσεων (π.χ. Ιταλία) και η διευκόλυνση της αναγνώρισης των προσόντων (π.χ. Ισπανία) αποτελούν διαφορετικούς τρόπους αύξησης του παράγοντα ελκυστικότητας της χώρας.

Ωστόσο, αυτό που γίνεται σαφές είναι ότι οι χώρες αξιοποιούν όλο και περισσότερο την ίδια δεξαμενή πόρων, από συγκεκριμένες χώρες της Νότιας Αμερικής (π.χ. Κολομβία, Βενεζουέλα), της Βόρειας Αφρικής (π.χ. Μαρόκο), της Ανατολικής Μεσογείου (π.χ. Αίγυπτος) και της Ασίας (π.χ. Ινδία, Μπαγκλαντές).

Αυτό θα επιφέρει πιθανότατα έναν ανταγωνισμό για την προσέλκυση και τη διατήρηση εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού, με την ελκυστικότητα να αντανakλά όλο και περισσότερο την αναγνώριση των δεξιοτήτων, την ανάπτυξη (μέσω της κατάρτισης), τη δυνατότητα να φέρει κανείς την οικογένειά του στην ΕΕ, τη διάρκεια των θεωρήσεων καθώς και τις απλουστευμένες διαδικασίες πρόσληψης. Ανοίγει, επίσης, πιθανές ευκαιρίες και διδάγματα για μικρότερες χώρες, όπως η Ελλάδα, που ενσωματώνουν σιγά-σιγά τη μετανάστευση στην εξωτερική τους πολιτική και επιδιώκουν να αναπτύξουν ευέλικτα προγράμματα που προσελκύουν εξειδικευμένο ξένο εργατικό δυναμικό.